

NVSH - Documentatiecentrum

~~Prinses Beatrixlaan 11~~ postbus, 64

Den Haag

Tel. 070-832900 399850.

Frank  
187  
5

# TER INZAGE

DOCUMENTATIEMAP

Pedofilie

5(5)

N.V.S.H. AFD. AMSTERDAM - w. p.

Blauwburgwal 7-9  
AMSTERDAM 1001  
Telefoon 020-239359

1.13. 1975  
nieuwsdienstEnige kanttekeningen bij het pedofilie-vraagstukInleiding

Deze informatie W.B. is een neerslag van literatuuronderzoek en gesprekken binnen de sectie ideologie van het verenigingskantoor NVSH, gecentreerd rondom een aantal vragen m.b.t. pedofilie.

- I Hoe wordt het begrip 'pedofilie' in de literatuur benaderd? De bedoeling hiervan is een poging te doen de spraakverwarring die rondom het begrip bestaat op te heffen. Niet door met de zoveelste definitie te komen, maar door na te gaan welke omschrijvingen in de literatuur voorkomen en welke veronderstellingen eraan ten grondslag liggen.
- II Over welke empirische gegevens beschikken we? Wat heeft het onderzoek naar diverse aspecten van het vraagstuk pedofilie opgeleverd?
- III De confrontatie van de antwoorden op I en II leidt tot een zekere relativisering van het begrip 'pedofilie', en tevens tot de vraag: waarom worden er zoveel pogingen ondernomen dit gedragspatroon te definiëren?
- IV Dit is in het algemeen de vraag naar de maatschappelijke functies en (vooral individuele)dysfuncties van het benoemen van bepaalde gedragspatronen.
- V Tenslotte zullen op basis van het voorafgaande de wenselijkheden en mogelijkheden van hulpverlening bekeken worden.

I Wat verstaat men onder pedofilie?

Letterlijk betekent pedofilie 'het houden van kinderen'. Pedofielen zijn dus mensen die van kinderen houden. Kennelijk is die omschrijving niet voldoende, want in literatuur en spraakgebruik worden een aantal kenmerken toegevoegd, die de groep mensen waarop de term 'pedofilie' betrekking heeft, drastisch inperkt.

Brongersma definieert pedofilie als "de affectie van mannen voor de geslachtsrijpe maar nog niet volwassen jongens ( $\pm$  12 tot 17 jaar).

Peter van Eeten omschrijft pedofilie als zowel een "homofiele relatie tussen een meerderjarige en een jongere tussen 16 en 21 jaar", als "ook heterofiele relaties tussen een meerderjarige en een partner onder de 16 jaar".

V.d. Kwast heeft het over "seksueel contact (hetero- en homo-seksueel) tussen een volwassene en een kind, dus tussen partners die sterk in leeftijd verschillen".

Santer-Westrate over "seksueel contact tussen lichamelijk volwassenen en kinderen waarbij de puberteit nog niet is ingetreden".

De Wind over "de ziekelijk seksueel getinte liefde voor kinderen" en Swanson tenslotte, definieert een pedofiel als "iemand die een kind nodig heeft voor zijn seksuele bevrediging".

De omschrijvingen hebben gemeen, dat:

- men aan het element "houden van" in de letterlijke vertaling van het begrip pedofilie, een seksueel/lichamelijke betekenis toekent.
  - dat men een scheiding aanbrengt tussen de seksualiteit van volwassenen en van kinderen.
- De omschrijvingen verschillen van elkaar m.b.t. de vraag naar of het benadrukken van:
- de leeftijds grenzen, samenhangend met de vraag naar het ontwikkelings stadium waarin de jongere partner zich bevindt - puberteit, prepuberteit of geslachtsrijp.
  - het karakter van de relatie - homoseksueel, heteroseksueel of beiden.
  - het 'ziek' of 'gezond' zijn van de pedofiel.

Deze vijf punten - seksueel getinte relatie, volwassene/kind, leeftijd kind, homo/hetero/beiden, ziek of normaal - bevatten de voornaamste elementen in de discussie over pedofilie.

Het feit dat het om seksuele relaties tussen kinderen en volwassenen gaat, heeft de wetgever in diverse landen aanleiding gegeven het kind te beschermen door wettelijk een leeftijds grens vast te stellen waar beneden het seksuele contact strafbaar is. Zo ligt in Nederland de grens op 16 jaar, in Polen, Tsjecho-Slowakije en Turkije op 15, in Luxemburg en Oostenrijk op 14, in Japan op 13 en in Spanje op 12 jaar. Gezien de verschillen lijken de grenzen nogal willekeurig getrokken, evenals de straffen die gelden (in Nederland afhankelijk van de leeftijd van het kind, variërend van 4 tot maximaal 15 jaar gevangenisstraf).

De vraag rijst naar de gegevens waarop men leeftijds grenzen en strafmaten heeft vastgesteld.

De vraag rijst tevens naar de gegevens die geleid hebben tot de veronderstellingen dat pedofiel gedrag uitsluitend homo- of heteroseksueel gericht is en dat pedofiel gedrag ziek gedrag is.

Die gegevens blijken niet erg talrijk te zijn. De meeste zijn verkregen van mensen die met de justitie in aanraking zijn geweest n.a.v. een pedofiel contact, en hebben dus betrekking op bijzondere gevallen (waarvan bijv. bekend is dat men een pedofiel contact heeft gehad, een gegeven dat belemmerend werkt in het maatschappelijk functioneren van deze mensen. Dit is uiteraard niet representatief voor de situatie van iedereen die ooit een pedofiel contact heeft gehad). Onderzoeken die niet of niet uitsluitend onder veroordeelden zijn gehouden zijn die van Kinsey - onder 4400 Amerikaanse vrouwen -, en het onderzoek dat Dr F. Bernard in april 1973 gehouden heeft onder + 50 pedofielen die aanwezig waren op de ontmoetingsdag, georganiseerd door de Landelijke Werkgroep Pedofilie van de NVSH (zie bijlage).

## II Wat weten we?

Wat weten we van het verloop van de pedofiele contacten (gewelddadig?), van de aard ervan (homo/hetero?), van de relatie volwassene - kind (kent men elkaar?), en van de eventueel schadelijke gevolgen voor het kind?

Kinsey vond onder de groep van 4400 vrouwen (die overigens niet helemaal a-select was samengesteld, de groep kwam iets meer dan representatief verantwoord uit de 'betere' maatschappelijke klassen) dat 25% van hen seksueel contact had gehad voor de eerste menstruatie. In + 5% van de gevallen was sprake geweest van vergaande seksuele handelingen (pogingen

tot coïtus), slechts in 1 geval werd geweld gebruikt. Bij onderzoeken onder veroordeelden - zoals van Gebhard in Duitsland - ligt het percentage wegens geweld veroordeelden hoger.

Echter, ondanks de ongunstige selectie - immers wie een ernstig delict pleegt wordt sneller gepakt - vond Gebhard toch dat de daders veroordeeld wegens gewelddadige handelingen slechts 10% uitmaakte van het totaal aantal veroordeelden voor pedofiele handelingen.

5% van de 'geweldloze' veroordeelden had een poging tot coïtus ondernomen bij meisjes onder de 12 jaar, en 70% bij meisjes van 12 t/m 15 jaar (kennelijk niet veel verzet bij de oudere meisjes).

Bij de 'gewelddadige' veroordeelden liggen de percentages op resp. 45% en 65%.

Voor Nederland zijn we aangewezen op cijfers uit de criminale statistiek.

Daarin zien we dat in de jaren '58/'68 het aantal veroordelingen voor lichtere gevallen (= in de zin van artikel 247 en 249: plegen van ontuchtige handelingen met iemand <16 jaar of iemand die aan je zorgen is toevertrouwd) tussen de 900 en 1200 per jaar schommelt, terwijl het aantal 'zware' veroordelingen (= in de zin van artikel 244 en 245, W.v.S.: vleselijke gemeenschap met een meisje <12 jaar of tussen 11 en 16 jaar) tussen de 100 en 150 ligt.

Het aantal gewelddadige gevallen, nl. mishandeling of moord is klein: gemiddeld minder dan 3 veroordelingen per jaar.

Dus ook in Nederland is het aantal lichte gevallen veel groter dan het aantal zware (+ 10% betreft een poging tot coïtus).

Op een totaal van + 1300 veroordelingen per jaar zijn er slechts 3 van gewelddadige handelingen. Dit is uiterst gering vergeleken bij de bevindingen van Gebhard. Niet duidelijk is echter wat Gebhard precies onder gewelddadige handelingen heeft gerangschikt.

Van verreweg het grootste aantal veroordelingen in Nederland (nl. die in de zin van artikel 247 en 249) is het onmogelijk met behulp van de criminale statistiek vast te stellen of het homo-, of heteroseksuele contacten betrof, aangezien dit in de statistiek niet is uitgesplitst. Gebhard vond bij zijn onderzoek, dat 7% van de ondervraagden veroordeeld was wegens homofiele contacten met kinderen beneden de 12 jaar en 10% voor dezelfde contacten met kinderen van 12-15 jaar. In resp. 6,5% en 15% van deze gevallen was sprake geweest van anaal verkeer, terwijl geweldpleging niet voorkwam.

Van de groep die Gebhard onderzocht was in totaal + 80% veroordeeld wegens heteroseksuele pedofiele contacten. Dit is erg hoog in vergelijking met de bevindingen van Dr Bernard. Van de groep die hij onderzocht (een groep die overigens erg klein was en niet a-select samengesteld: alle leden waren actief in werkgroepen, hadden contacten met de L.W.P.) had 96% een voorkeur voor jongens. De belangstelling voor meisjes was vrijwel altijd secundair. 42% had wel eens anaal verkeer gehad, maar dit betrof slechts een fractie van de contacten die de ondervraagden regelmatig hadden.

Het feit dat Gebhard veroordeelden onderzocht kan niet de oorzaak zijn van het grote verschil in het percentage homo-/heterocontacten, aangezien de groep van Bernard voor + de helft uit ex-veroordeelden bestond.

Het enige dat je op basis van deze onderzoeken t.a.v. homo-

of hetero-gerichtheid kunt zeggen is, dat beiden voorkomen (waar de ene groep een sterke voorkeur heeft voor homofiele relaties, heeft de andere een bijna evengrote voorkeur voor heteroseksuele relaties). De verschillende uitkomsten van de 2 onderzochte groepen zijn te wijten aan toevallige factoren in de samenstelling van de groepen.

Dat in homofiele/pedofiele contacten anaal verkeer niet veel voorkomt, blijkt uit beide onderzoeken. Ook Bernard veronderstelt dat de contacten van pedofielen over het algemeen van masturberende of strelende aard zijn. Gebhard meldt bij heteroseksuele pedofiele contacten relatief veel pogingen tot coïtus (70% van de contacten met meisjes van 11 t/m 15 jaar). Hierbij vond echter geen geweld plaats, evenmin als bij de pogingen tot anaal verkeer met jongens.

Dit kan een aanwijzing zijn, dat de kinderen in lang niet alle gevallen afwijzend staan tegenover het contact.

Uit justitiële cijfers blijkt ook dat + 80% van de kinderen de dader kent (vader, kennis, buurman). Volgens Kinsey ligt dit percentage op 50% (dus bij niet-veroordeelden).

Als de dader uit de naaste omgeving van het kind komt is de kans wellicht groter, dat het contact bekend wordt en tot een veroordeling leidt, maar ook in de gevallen die Kinsey meldt (niet-veroordeeld) blijkt de oudere partner dus vaak een bekende te zijn.

Het geringe aantal gewelddadige gevallen en het grote aantal waarvan het kind de andere partner kent, maken de vraag interessant naar de eventuele schadelijke gevolgen voor het kind. De strafbaarstelling in de wet van pedofiele contacten veronderstelt dat dergelijke contacten, hoe dan ook schadelijk zijn voor het kind.

Wat verstaat men onder 'schade'?

V.d. Kwast verstaat eronder "een ernstige en meer duurzame psychische repercussie, zich uitend in een aantoonbare ontwikkelingsstoornis, vooral in het seksuele aanpassingsvermogen".

Welke factoren in het pedofiele contact zouden kunnen leiden tot de bedoelde psychische repercussies?

Uit justitiële cijfers blijkt bij seksuele contacten zonder geweldpleging met meisjes tussen 12 en 15 jaar 86% tegemoetkomend te reageren. Van een directe dwangsituatie kunnen we hier niet spreken.

Men is echter geneigd het begrip dwang - waar het een kind betreft - nogal ruim op te vatten, in de zin van gemakkelijk beïnvloedbaar. Vooral als het kind in een afhankelijke positie t.o.v. de volwassene verkeert - bijv. omdat hij de oudere emotioneel nodig heeft, als compensatie voor het gemis aan affectie van zijn ouders - blijkt men dit reeds als een vorm van een indirecte dwang op te vatten. Zolang echter het aandringen op seksuele handelingen geïntegreerd is in de totale relatie en inspeelt op de gevoelens van het kind, is niet duidelijk waaruit eventuele psychische repercussies kunnen voortkomen.

Volgens Kinsey vond 80% van de vrouwen die in hun vroege jeugd seksueel contact met een man hadden gehad het alleen maar 'grijselijk', een gegeven dat ook al niet wijst in de richting van ernstige psychische repercussies.

In dit verband wordt wel aangevoerd, o.a. door Dr de Levita, dat zo er al geen psychotraumatische gevolgen zijn, er toch bepaalde gevoelens bij het kind worden opgewekt die hij in het ontwikkelingsstadium waarin hij verkeert nog niet goed

aankan.

Sengers brengt hier tegenin dat bij geen enkel mens iets kan worden opgewekt dat nog niet in hem bestaat. Hoogstens kan iets naar boven komen dat tevoren onderdrukt was. Hierdoor kan het kind in verwarring komen ("het griezelig vinden"). Van groot belang voor eventuele schadelijkheid van pedofiele contacten is dan ook het vermogen van het kind door deze verwarring heen te komen. Een vermogen, dat sterk bepaald wordt door zijn totale levenssituatie en het daarin geldende normenpatroon.

In hoeverre kunnen homofiele pedofiele contacten de oorzaak zijn van een latere homofiele ontwikkeling van het kind?

De enige duidelijke publikatie hierover is die van Tolsma. Hij vond bij 133 mannen die in hun jeugd pedofiel contact hadden gehad, slechts 6% homofielen. Dat is niet meer dan in een normale populatie voorkomt. (Zelfs al zou blijken dat verband bestaat, dan is daarmee nog geen sprake van schade.)

Dit alles wijst niet bepaald op directe schade als gevolg van het pedofiele contact, en rechtvaardigt de veronderstelling dat eventuele schade veroorzaakt wordt door 'oneigenlijke factoren'.

De culturele context van het gebeuren lijkt een belangrijke variabele bij het bepalen van de belevingswaarde van het pedofiele contact. In ons cultureel klimaat is nog altijd een sterk negatieve component aanwezig in de beleving van de seksualiteit, die doorwerkt in de instelling van het kind en van de mensen in zijn omgeving. De negatieve component in de beleving van de seksualiteit vormt een belemmerende factor bij het verwerken van seksuele contacten (ook van die met leeftijdsgenoten overigens) en bevordert dat via het seksuele contact nog andere conflicten ontstaan. Van belang is ook het verloop van de psychische ontwikkeling tot aan het moment van het seksuele contact. Deze beïnvloedt zowel de beleving als de mogelijkheid tot verwerking. Daarom kan het seksueel contact zelfs het gevolg zijn van een zorgwekkende psychische ontwikkeling.

De Francis, die in 1966/'69 onderzoek heeft verricht in New York n.a.v. de aangegeven zedendelicten met kinderen, meldt dat in 72% van de gevallen de ouders bijdroegen tot het plaatsvinden van het delict door nalatigheid in de vorm van onvoldoende zorg.

### III Relativering van het begrip 'pedofilie'.

Wat zijn we tot nu toe te weten gekomen over het pedofiele contact?

Kort samengevat, dat het zowel hetero- als homoseksueel gericht kan zijn; dat anaal verkeer vrij weinig en coïtaal verkeer vaker voorkomt, maar dat er zelden sprake is van geweld; dat het kind de oudere partner vaak kent en in veel gevallen tegemoetkomend reageert; en dat schade als gevolg van het contact niet aantoonbaar is.

Welk beeld levert dit op van 'de pedofiel'?

Het is zeer de vraag of deze wel bestaat. Niet ieder die ooit een seksueel contact met kinderen heeft gehad, of nog wel eens heeft, is wat Sengers noemt 'pedofiel in engere zin'.

Sengers onderscheidtten minste 2 groepen: de pedoseksuelen en de pedofielen-in-engere-zin.

Het is niet zeldzaam dat mensen die tijdelijke depressies doormaken een sterke aantrekking tot kinderen voelen, die

zodra de depressieve fase voorbij is, weer verdwijnt of op de achtergrond raakt.

Sengers noemt wat kenmerken van de 'pedo-seksueel': contacten van vluchtig seksuele enkelmalige aard, een diepergaande gevoelsbinding met het kind ontbreekt, het geslacht van het kind doet er niet zoveel toe, "het driftmatige overweegt". D.w.z. er is sprake van een seksuele spanning die op dat moment geen andere uitweg vindt.

Deze groep betreft dus volwassenen die tot een man/vrouw-verhouding in staat zijn, maar daar tijdelijk problemen mee hebben die zich niet alleen in het contact met kinderen uiten, maar ook in bijv. het zich terugtrekken uit de omgeving, zelfverwaarlozing. In deze zin is er sprake van een ziekte - de grens van zelfhandhaving is bereikt -, en is hulp in de vorm van een uitgebreid onderzoek door diverse hulpinstanties gewenst.

Hiernaast noemt Sengers de groep 'pedofielen in engere zin': dit zijn de mensen (meestal mannen) die zich voortdurend en vaak reeds vanaf hun puberteit seksueel tot kinderen aange-trokken voelen.

Kenmerken van de pedofiel-in-engere-zin: een duidelijke voorkeur zowel voor wat betreft de leeftijd van het kind, het geslacht, als de persoon van het kind.

Zo vond Bernard in zijn onderzoeksgroep een duidelijke voorkeur voor jongens van 12, 13 en 14 jaar en van 5 en 6 jaar. Men voelt zich tot één bepaald kind aangetrokken. Het betreft meestal mannen, waarbij een zekere angst voor volwassen vrouwen aanwezig is, en die in het algemeen in contacten met volwassenen insufficiëntie-gevoelens ondervinden.

(Let wel: dit zijn gegevens uit de psychiatrische praktijk, dus niet representatief voor 'de pedofiel'.)

Als diepere oorzaken van dit gedrag noemt de psycho-analytische theorie gevoelsstoornissen in de verhouding tot de vader en/of moeder, ook samengaand met een niet gelukkige band van de ouders onderling.

De emotionele onvolgroeidheid op basis van heel vroege relatiestoornissen tot de ouders worden van veel groter belang geacht dan welke ondervinding in latere jaren ook!

(Ik zou hieraan willen toevoegen: de cultureel-maatschappelijke mogelijkheden die het individu geboden worden zijn gevoelens te uiten. Opvallend is nl. dat vrijwel nergens melding wordt gemaakt van vrouwelijke pedofielen.)

De problemen van deze groep zijn tweërlei:

- de zelfaanvaarding: wie in zichzelf zo'n grote aantrekking tot bepaalde kinderen ervaart dat hij het gevoel heeft daardoor anders te zijn dan anderen, beleeft een moeilijke tijd. Hij kan er niet meer omheen iets met die aantrekking te doen (aanvaarden of afwijzen), terwijl hij zich er tegelijkertijd van bewust wordt hoe scherp anderen juist die gevoelens veroordelen. Eenzaamheid en isolement zijn het gevolg.
- wie ertoe neigt zijn gevoelens van aantrekking te beamen, komt onmiddellijk voor het probleem te staan, dat het in onze maatschappij verboden is een lichamelijke relatie met een kind te hebben.

M.a.w. de problemen van de pedofiel-in-engere-zin liggen niet zozeer in zijn pedofiel-zijn, hij voelt zich aangetrokken tot een kind en wil hieraan gestalte geven door een affectieve relatie met het kind op te bouwen (zoals bij iedere vorm van verliefdheid - hetero-, homoseksueel).

Zijn problemen worden veeleer veroorzaakt door zijn omgeving.

Alle waarden en normen die hem in zijn opvoeding zijn bijgebracht veroordelen zijn gevoelens, maken het hem moeilijk zichzelf te aanvaarden, en vervolgens belemmeren ze hem in het realiseren van zijn behoefte aan contact met kinderen. Deze groep mensen is dus niet "ziek" in die zin dat zij niet maatschappelijk zouden kunnen functioneren als gevolg van driftmatige ongecontroleerde neigingen, die gevaar voor zijn omgeving opleveren (zoals bij de groep pedo-seksuelen wel mogelijk is). Integendeel: waarschijnlijk houdt niemand zoveel van kinderen, kan niemand zo goed met kinderen omgaan dan juist de mensen die zelf zich zo kunnen inleven in het kinderstadium, dat zij hun affectieve bindingen in deze richting zoeken. (Servatius noemt hen "de brug naar de jeugd".)

Nogmaals: als voornaamste factor in het geheel kan beschouwd worden de houding t.o.v. pedofiele verhoudingen en niet de pedofilie op zichzelf.

Naast bovengenoemde twee groepen met duidelijke kenmerken zijn er echter ook mensen die bij tijd en wijle gevoelens van seksuele aantrekking tot een kind ervaren. Waarschijnlijk betreft dit een erg grote groep.

Freud kwam al tot de ontdekking dat kinderen seksuele gevoelens en wensen van de meest uiteenlopende aard hebben - orale, anale, sadistische, genitale -, gericht op alle mogelijke objecten en personen in zijn omgeving ("polymorf pervers").

In zijn opvoeding leert het kind zich in een bepaalde richting te ontwikkelen, en andere neigingen te onderdrukken. Dat wil echter niet zeggen dat zij daarmee verdwenen zijn. Ieder mens is in principe in staat zich seksueel op verschillende manieren te uiten, draagt volgens De Wind "een staalkaart van niet-normale intenties onderdrukt in zich mee".

De lustbeleving kan op vele manieren plaatsvinden, men ontwikkelt uiteraard bepaalde voorkeuren, maar dat betekent niet dat die voorkeur uitsluitend hetero/homo of pedofiel hoeft te zijn. Van belang is de persoon waarop zich op een gegeven moment de seksuele voorkeur richt.

Dat de meeste mensen zich uitsluitend richten op een volwassen persoon van het andere geslacht betekent nog niet dat zij daarmee hun 'lusten beleven', maar dat ze reageren op bepaalde impulsen van maatschappelijke aard die deze vorm van seksueel gedrag benaderen.

Ons cultuurpatroon wordt gekenmerkt door een negatieve waardering van de seksualiteit. Lustgevoelens mogen slechts in enkele vormen beleefd worden, en wel in die vormen die geen bedreiging zijn voor de maatschappelijke orde. Het kind wordt van jongsaf aan gedragspatronen geleerd, die afgestemd zijn op de rol die hij in de maatschappij moet vervullen en niet op ontplooiing van zijn gevoelsleven. Voor zover al wordt erkend, dat het kind ook seksuele gevoelens kent, worden deze onderdrukt tot het moment dat hij oud genoeg is om ze op een maatschappelijk geaccepteerde manier te beleven. Hierop wordt het kind voorbereid door stimulering van bepaalde gedragingen en onderdrukking van andere. Het resultaat is, dat, mochten vele volwassenen al de behoefte voelen tot andere dan algemeen geaccepteerde seksuele uitingen, zij hieraan geen gevolg zullen geven.

De behoeften vinden een uitweg in sublimatie en projectie.

Sublimatie van 'pedofiele' behoeften vindt plaats door een overdroven grote aandacht voor het kind, de plichten en



verantwoordelijkheden van de ouders, een fanatieke drang tot bescherming van het kind, kortom in de hele kindercultus, die het westers cultuurpatroon kenmerkt.

Projectie van eigen gevoelens geschiedt op de kleine groep mensen, waarvan wel bekend is dat zij hun gevoelens voor kinderen trachten te actualiseren, nl. de pedofielen-in-engere-zin.

Projectie is ook de oorzaak van de sterke behoefte aan het omschrijven, dus afbakenen van pedofiel gedrag en überhaupt van anders dan heteroseksueel gedrag. Dit leidt tot de opvatting: "Zij wel en ik niet", en tevens tot pogingen het omschreven gedrag te verklaren.

Sengers merkt hierover op, dat wie ervan uitgaat dat het zich seksueel tot kinderen aangetrokken voelen slechts bij weinig mensen voorkomt, zich vooral zal afvragen hoe die verlangens in hun ontstaan, te verklaren zijn. Wie er echter van uitgaat dat het een betrekkelijk veel voorkomend verschijnsel is, zal eerder willen weten hoe het komt dat iemand zich daarin niet (meer) kan beheersen.

"Het zal duidelijk zijn dat de kracht van het verlangen hier niet het enig bepalende is, maar dat allerlei aspecten van hoe de mens in zijn totaliteit van eigenschappen en levensomstandigheden is, daarin een even grote rol spelen."

#### IV De maatschappelijke functies van het onderdrukken van lustgevoelens.

In het vorige gedeelte werd gesteld dat slechts die seksuele uitingen worden gestimuleerd, die geen bedreiging vormen voor de maatschappelijke orde, alle andere worden onderdrukt.

De vraag rest nu nog, waardoor sommige uitingen wel en andere niet een bedreiging vormen. M.a.w.:

Wat zijn de maatschappelijke functies van het onderdrukken van de lustbeleving en het stimuleren van één bepaalde uitingsvorm, nl. de heteroseksuele relatie?

('Functies' opgevat als: de gevolgen die een verschijnsel heeft voor de instandhouding van een systeem.)

Het antwoord op de vraag naar het waarom van het stimuleren in de opvoeding van de heteroseksuele gerichtheid moet gezocht worden in de functies die het gezin in onze samenleving vervult.

Het gezin is een van de meest centrale instituties en van vitaal belang voor het in stand houden van het sociaal-economisch systeem.

Behalve voor de voortplanting zorgt het gezin voor de opvoeding van de kinderen; levert het goed gevoede en verzorgde arbeiders aan het productieproces; biedt het een toevlucht, een compensatie voor de harde, vervreemde werksituatie waarin velen zich bevinden; en is het een dankbare afnemer van de geproduceerde goederen. De sociaal-economische structuur van onze maatschappij kan het gezin niet missen!

Het culturele systeem is daar keurig op afgestemd: i.p.v. lustbeleving leert men zijn kinderen zelfbeheersing, i.p.v. op zelfbewustzijn, spontaniteit en eerlijkheid wordt de nadruk gelegd op verantwoordelijkheidsgevoel, plichtsbesef, het "rekening-houden-met".

Het gezin zelf is de eenheid waarin die waarden bijna feilloos worden doorgegeven.

De nadelen van dit systeem worden vooral gevoeld door de individuen die - om wat voor reden ook - niet tot de tradi-

tionele gezinsvorming komen.

Dat zijn o.a. de mensen die niet bereid zijn hun seksuele gevoelens in deze beperkte vorm te beleven - homofielen, pedofielen, voorstanders van promiscuïteit -, maar ook alleenstaanden.

De nadelen bestaan uit discriminatie bij allerlei regelingen (belastingwetgeving, woningtoewijzing); maar ook uit emotionele discriminatie, variërend in sterkte met de mate van bedreiging die een manier van leven vormt voor de gevestigde orde.

V Het doorbreken van het taboe.

Terug naar het 'probleem' pedofilie.

Hopelijk is enigszins duidelijk geworden dat pedofilie een probleem is bij de gratie van het culturele taboe op de seksualiteit.

In een cultuur waarin de seksualiteit, de lustbeleving van jongere en oudere mensen, positief gewaardeerd wordt zal ook de pedofiele verhouding geen probleem vormen.

Dit geldt overigens voor problemen in alle seksuele relaties. Immers, ook binnen heteroseksuele relaties doen zich de gevolgen van het anti-seksuele klimaat voor (slecht anticonceptiegebruik, impotentie, anorgasmie verschijnenselen als gevolg van onervarenheid en gebrek aan training in lustbeleving).

Hoe veranderen we het seksuele klimaat?

Door de "onderbouw" ervan aan te pakken, door elementen in de maatschappelijke structuur te veranderen waarop deze gebaseerd is, en die in dit culturele klimaat zo floreren. Dat betekent streven naar andere machts- en bezitsverhoudingen, emancipatie van minderheidsgroepen, uitholling van de positie van het gezin.

Voor de hulpverlening aan pedofielen betekent het: streven naar zelfaanvaarding en maatschappelijke integratie d.m.v.

- voorlichting over de verschillende facetten van seksuele relaties met kinderen, en voorlichting over de seksuele behoeften van de kinderen zelf.
- werkgroepen van alle mensen die zich op enige manier belemmerd voelen in hun seksueel functioneren en die pogingen ondernemen de maatschappelijke wortels van hun individuele problemen op te sporen en
- actie voeren tot ondermijning van die elementen die het negatieve seksuele klimaat in stand houden.

Wicky van Rijssel  
NVSH-W.B.

september 1973

## Geraadpleegde literatuur

### A. Boeken

- Sex met kinderen; door F. Bernard, E. Brongersma, I. Haagsma en W.J. Sengers; eindredactie P. van Eeten; Den Haag, NVSH, 1972.
- Onderzoek van een groep pedofielen; door F. Bernard, verslag van enquête onder de bezoekers van de ontmoetingsdag georganiseerd door de Landelijke Werkgroep Pedofilie, NVSH in april 1973.
- Das verfernte Geschlecht; Dokumentation über Knabenliebe; door E. Brongersma; Munchen, Lichtenberg, 1970.
- Criminele Statistiek 1958/1969; van het C.B.S.; Staatsuitgeverij, Den Haag.
- Sex Offenders; Gebhard, e.a.; New York, Harper and Row, 1965.
- Sexuele gedragingen van de vrouw; A.C. Kinsey e.a.; Blaricum, Bigot en v. Rossum, 1957.
- Seksuele criminaliteit; S.v.d. Kwast, Leiden, Stafleu, 1968.
- Gewoon bijzonder; beschouwingen over enige vormen van seksueel gedrag; W. Sengers, Amsterdam, Humanitas, 1970.
- De betekenis van de verleiding in homofiele ontwikkelingen; verslagen van het psychiatrisch juridisch gezelschap; F.J. Tolma; Amsterdam, 1957.
- Variatie of perversie; E. de Wind, Den Haag, NVSH, 1969.
- Ontucht in Nederland; M. Zeegers, Den Haag, NVSH, 1968.

### B. Tijdschriftartikelen

- Pedofilie; P. van Eeten, in Sekstant, 50, oktober 1970, p. 14-15.
- Gewoon ongewoon of ongewoon gewoon?; A.R. de Hesson, in Maandblad voor de Geestelijke Volksgezondheid, 28, juni 1973, p. 284-285.
- Kanttekeningen bij de discussie over pedofilie en hulpverlening; D.J. de Levita, in Maandblad voor de Geestelijke Volksgezondheid, 27, mei 1973, p. 176.
- Een man met pedofiele neigingen; H.C. Santer-Westrate e.a., in Ned. tijdschrift voor criminologie, 6, 1964, p. 190-208.
- Kanttekeningen bij enkele vragen over de kinderlokker; W.J. Sengers, in Ouders van nu, 8, mei 1971, p. 68-71.
- Adult sexual abuse of children; D.W. Swanson, in Diseases of the nervous system, 29, okt. 1968, p. 677-683.
- Discussie over pedofilie en hulpverlening; B. Witte, in Maandblad voor de Geestelijke Volksgezondheid, 27, mei '73, p. 169-175.

NVSH  
Postbus 64  
Den Haag

Overgenomen met toestemming van Wicky van Rijssel uit Sekstant december 1974.

### SEX VAN GROTE EN KLEINE MENSEN.

Het verband tussen kindermoord-kinderverkrachter-pedofiel is gauw gelegd, bleek de afgelopen maanden.

In werkelijkheid zijn pedofielen niet gewelddadiger dan welke bevolkingsgroep ook. Wicky van Rijssel probeert aan de hand van feiten een kluwen misverstanden en halve waarheden te ontwarren.

Naar aanleiding van een aantal moorden op kinderen deze zomer, is de pedofilie weer eens in de publiciteit gekomen. En niet op de meest gelukkige manier, uiteraard. De link kindermoord-kinderverkrachter-pedofiel is gauw gelegd. Wat voorbarig, zoals hieronder moge blijken.

Helaas hebben de "deskundigen" die de gelegenheid kregen in het openbaar wat misverstanden omtrent pedofilie op te heffen, alle kansen wel laten liggen. Men kwam niet verder dan - gebruik makend van zijn autoriteit als psycholoog of psychiater - het ontkennen van een aantal publieke vooroordelen. Alles zonder argumenten, zonder enige demonstratie van kennis van zaken, zonder blijk kennis genomen te hebben van de grote onrust die al of niet terecht het publiek bevangen had. Resultaat: olie op het vuur, de begrippen pedofilie/kinderlokker onverbrekkelijk verbonden.

Nu de storm een beetje geluwd is, hier een poging de kluwen misverstanden en halve waarheden te ontwarren.

Waar hebben we het over als we over pedofilie praten? Een omschrijving die alle elementen lijkt te bevatten, is die van de Werkgroep Pedofilie van het Nationaal Centrum voor de Geestelijke Volksgezondheid: "Een menselijke gegevenheid, die erdoor gekenmerkt is, dat het zich aangetrokken voelen tot kinderen, ook in seksuele zin, als zo'n belangrijke waarde wordt ervaren, dat het het eigen leven bepaalt. Iedere volwassene voor wie die aantrekking zo'n fundamentele betekenis heeft, is pedofiel zolang de aantrekking die waarde houdt".

Een affectieve relatie tussen volwassenen en kinderen, die ook seksuele aspecten heeft, en daardoor onderwerp is van maatschappelijke afwijzing. De maatschappij (alle mensen die op een stukje van de wereld met elkaar leven en regels opstellen om dat mogelijk te maken) roept en houdt over seksualiteit een aantal vooroordelen in het leven.

Waarom, dat blijkt in het laatste gedeelte.

Feit is dat ze bestaan.

"Pedofielen zijn ziek, kunnen alleen maar relaties met kinderen hebben."

"Pedofielen zijn gewelddadig."

"Pedofielen zien kinderen uitsluitend als lustobject."

En verder:

"Kinderen hebben geen behoefte aan sex."

"Kinderen zijn onschuldig, weten niets van sex."

"Kinderen zijn na een seksueel contact met een oudere voorgoed bedorven, of minstens homofiel."

### Enzaamheid en isolement.

Om vooroordelen te ontzenuwen is tenminste nodig dat je alle feiten die je uit onderzoek te weten kunt komen nuchter op een rijtje zet. Maar dat is niet voldoende. Dergelijke vooroordelen hebben een duidelijke rol voor de mensen die ze aanhangen, en voor de maatschappij waarin ze leven.

Pas wanneer je die betekenis hebt aangegeven, krijg je een idee van de hardnekkigheid waarmee de gevestigde meningen gehandhaafd worden. Om met de pedofiel te beginnen. Mensen voelen zich aangetrokken tot volwassenen van het andere geslacht of van hetzelfde geslacht. Of tot oudere mensen, of tot kinderen.

De moeilijkheid is niet zozeer tot wie je je aangetrokken voelt, als wel, dat maar enkele vormen van seksuele aantrekkings door de samenleving worden geaccepteerd. Wie daarbuiten valt heeft het niet gemakkelijk. Wie bijvoorbeeld in zichzelf zo'n grote aantrekkings tot bepaalde kinderen ervaart, dat hij het gevoel heeft daardoor anders te zijn dan anderen, kan er niet omheen iets met die aantrekkings te doen (aanvaarden of afwijzen). Tegelijkertijd weet hij hoe scherp anderen die gevoelens veroordelen. Eenzaamheid en isolement zijn het gevolg. De kans is niet gering dat hij zich al of niet gedwongen, terugtrekt uit het maatschappelijk leven, de eigen behoeften cultiveert ("niemand is zo goed voor kinderen als de pedofiel", "de ideale opvoeding is die door een pedofiel"), en alle andere contacten mijdt.

In die zin is de pedofiel inderdaad maatschappelijk ziek, vervreemd, contactarm. Maar dat heeft hij dan gemeen met erg veel mensen. Alleenstaanden, mensen die in een werksleur zitten, vrouwen die zich onderdrukt voelen, mensen die niet kunnen beslissen over hun situatie en daardoor het gevoel hebben geleefd te worden in plaats van te leven.

Het is vrij onnozel te veronderstellen dat al die mensen uitsluitend zelf schuldig zijn aan hun moeilijkheden. Hun omgeving heeft daar minstens een evenredig aandeel in. Niet iedereen beseft dat. Zolang dat niet zo is, en hij de oorzaken bij zichzelf blijft zoeken, is de kans om in een stress-situatie te komen levensgroot aanwezig.

Opstandigheid, agressie, verzet, maar niet precies weten waartegen. Het "waartegen" kan door samenloop van allerlei omstandigheden vele vormen aannemen. Bijvoorbeeld een kind. Dat het kind verkracht wordt hoeft geen uiting te zijn van een pedofiele gerichtheid van de volwassene. Eerder uitdrukking van het gevoel niet tegen de wereld opgewassen te zijn. Dat kan zich ook richten op een volwassene, een dier of een stoffelijk voorwerp.

#### Pedofielen zijn niet gewelddadig.

Uit geen enkel onderzoek blijkt overigens dat pedofielen een gewelddadig optredende groep zijn. Integendeel.

Van de 4400 vrouwen die Kinsey ernaar vroeg had 25% ooit een seksueel contact met een volwassene gehad voor de eerste menstruatie. In één geval was sprake geweest van geweld.

Bij het onderzoek van Gebhard ("Sex Offenders") ligt het aantal gewelddaden hoger, nl. 10%. Maar dit was een onderzoek onder wegens zedendelicten veroordeelden, dus een ongunstige selectie - wie een ernstig delict pleegt wordt sneller gepakt.

Ook voor Nederland zijn we aangewezen op cijfers uit de criminele statistiek. Op een totaal van plusminus 1350 veroordelingen per jaar wegens seksuele contacten met beneden-16-jarigen zijn er gemiddeld 3 van gewelddadige aard.

Het geringe aantal gewelddaden hoeft niemand te verbazen. Juist een pedofiel zal een totale affectieve relatie met een bepaald kind willen opbouwen. Net als bij een hetero- of homoseksuele relatie is er meer dan vrijen. Het kind is geen lustobject, maar een partner met een eigen wil. Als die te weinig aandacht krijgt is de verhouding voor de pedofiel uiterst onbevredigend.

Ook dit behoeft relativering: in een pedofiele verhouding is niet meer en niet minder sprake van onderdrukking dan in de gemiddelde man/vrouw verhouding (over het laatste wordt alleen minder drukte gemaakt).

Tot zover de volwassen zijde van de pedofiele relatie.

Nu het kind. Heeft dat wel een eigen wil? Hoe onschuldig zijn kinderen op seksueel gebied?

Voor een goede samenvatting van onderzoekresultaten op dit gebied, zij verwezen naar het literatuurrapport "De seksuele ontwikkeling van het kind" samengesteld door Ciska Winkel, in opdracht van het NISSO, Zeist 1972.\*

Enige gegevens.

19% van de door Kinsey ('48 en '53) ondervraagde volwassen vrouwen herinnerde zich gemasturbeerd te hebben voor de puberteit, 13% van de ondervraagde mannen deed het voor hun 10e jaar, 54% voor hun 13e.

Ramsy ('43) vroeg het aan jongens zelf, 72,6% masturbeerde voor het 13e jaar. Bij Kinsey herinnerde 57% van de mannen en 48% van de vrouwen zich voor de puberteit seksspelletjes te hebben gedaan met anderen (bekijken, aanraken van de geslachtsdelen).

Broderick ('66) vroeg moeders het gedrag van hun babies te observeren: jongetjes blijken vanaf de geboorte erecties te hebben als reflex op een gevulde blaas. Later komt het uit nieuwgierigheid betasten van de geslachtsdelen, wat een prettig gevoel geeft. Zo wordt het erotische aspect bij het aanraken van de geslachtsdelen belangrijker.

Kinderen hebben hun kijk op seksuele zaken.

In het onderzoek van Kreitler en Kreitler ('66) bleken bijna alle 5-jarigen te weten dat kindertjes uit de buik van de moeder komen. 80% wist het lichamelijke verschil tussen jongens en meisjes. Op 3-jarige leeftijd weet het kind van welk geslacht hij is, en heeft hij ook een duidelijke voorkeur voor het gedrag dat bij zijn geslacht hoort (Rutter, '71). Vijfjarigen hebben ook een duidelijk idee van wie in aanmerking komt als eventuele huwelijkspartner, - leeftijdgenoten van het andere geslacht en uit een ander gezin. - Op zesjarige leeftijd heeft het kind al een "seksueel geweten" ontwikkeld, weet hij wat goed is en wat niet, wat onbehoorlijk is en wat normaal (Broderick, '70).

#### Sex is niet vreemd voor kinderen.

Met andere woorden, Kinderen doen seksuele dingen, weten ervan, en vinden er wat van. Sex is niet vreemd voor kinderen. De seksuele opvoeding in de westerse maatschappij is er wel op gericht kinderen van sex te vervreemden. Het kind wordt van sex afgeleid, iedere vorm van stimulatie wordt vermeden, of gheredefinieerd (bloot kan niet, want dan vat je kou). Wat heeft het voor zin kinderen af te leiden van zaken, die ze zelf kennen, en voelen, en later weer aan moeten leren?

Argumenten over het behoud van de kinderlijke onschuld, het behoeden van het kind voor schadelijke invloeden, enz. klinken niet overtuigend als je bijv. bij Kinsey leest, dat 80% van de vrouwen die voor hun puberteit seksuele contacten hadden (nog wel met volwassenen) geschrokken was, maar "niet erger dan wanneer ze een insect zien waarvan ze gehoord hebben dat het griezelig is". Volgens Kinsey kende ruim de helft van de vrouwen degene met wie ze seksueel contact hadden (vrienden van ouders, vaders, ooms, grootvaders). Seksuele spelletjes met leeftijdgenoten van hetzelfde geslacht of met ouderen zouden een homofiele ontwikkeling bevorderen. Ook hier zijn geen aanwijzingen voor. Tolsma ('57) ondervroeg 133 mannen die in hun jeugd een pedofiel contact hadden gehad. 6% bleek nu homofiel te zijn. Dat is niet meer dan het percentage homofielen op de hele bevolking. (Overigens zou er bij

een hoger percentage homofielen natuurlijk nog geen sprake zijn van "schade aan het kinderzielje".)

In plaats van alle schadeverhalen zou je de zaken ook van een andere kant kunnen bekijken en je afvragen wat de eventuele gevolgen van een positieve benadering van de seksualiteit in de opvoeding zouden kunnen zijn.

Broderick geeft hiervoor een aanknopingspunt als hij de ontwikkeling van het "seksuele geweten" bij het kind schetst. Tot ongeveer 6 jaar zitten kinderen in de zgn. voorzedelijke fase. Ze zijn alleen gevoelig voor directe beloning of straf. Daarna worden ze gevoeliger voor de goed- of afkeuring van ouders en vooral van leeftijdgenoten (het ontwikkelen van de sociale motivatie). Na het 13e jaar geeft een gedeelte blijk van persoonlijk aanvaarde en verwerkte zedelijke normen, waarnaar men oordeelt en handelt (een groot gedeelte bereikt dit stadium helemaal nooit).

#### Het anti-seksueel syndroom.

Kinderen vanaf 6 jaar zijn dus gevoelig voor regels van wat mag en wat niet. Ze denken, voelen en gedragen zich naar de inhoud van die regels. Schofield ('65) vond bijv. dat jongens die met 12 jaar volledig waren voorgelicht, bij het opgroeien seksueel actiever waren dan zij, die waren opgevoed in een taboe-sfeer van nergens-over-praten. Vroege ervaringen met lichamelijke tederheid en emotionele reacties zijn van belang voor de ontwikkeling van "niet-verbale vaardigheden in partnerschapsrelaties" (Broderick, '70).

Vergelijkend onderzoek tussen verschillende culturen leert dat als er in de jeugd alle mogelijkheden zijn tot experimenteren en oefenen, de seksuele motivatie en vaardigheden zich al vroeg ontwikkelen (Ford en Beach, '51).

Dat in onze cultuur de mogelijkheden er niet of nauwelijks zijn heeft tot gevolg dat de mensen als ze volwassen zijn nog moeten leren hoe ze seksueel lekker kunnen functioneren.

Toch is het overdreven te stellen, dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen het gedrag in de kindjaren en het gedrag van de kinderen als ze volwassen zijn. Dat is nooit aangetoond. Het gaat meer om de sfeer waarin (niet alleen seksuele) opvoeding en voorlichting plaatsvinden. Die is voor een groot deel bepalend voor een plezierige ongeremde beleving op latere leeftijd.

De sfeer waarin onze kinderen opgevoed worden wordt veelal gekenmerkt door een negatieve benadering van de seksualiteit. Van Ussel ('68) spreekt van een anti-seksueel syndroom, gericht op beleving van de seksualiteit binnen het kader van huwelijk en voortplanting en tegen beleving van het lichamelijke.

Een dergelijke culturele opvatting kun je wel uniek noemen. Murdock ('49) trof die aan in 3 van de 115 onderzochte culturen.

De nadruk die in onze samenleving ligt op huwelijk en gezin heeft natuurlijk ook z'n oorzaken. Om ons industriële systeem draaiende te houden moet er geproduceerd en geconsumeerd worden en de mensen moeten het idee hebben dat dat nodig, nuttig en plezierig is. De machts- en bezitsverhoudingen die in het produktiesysteem bestaan zijn dermate vervreemdend en meedogenloos voor grote groepen mensen, dat ze hard behoefte hebben aan een plaats waar warmte, aandacht en waardering bestaan. Die plaats is het traditionele gezin. Behalve toevluchtsoord is het gezin ook nog de opvoedingsinstantie bij uitstek in onze maatschappij. Alle zaken die het voortbestaan van de bestaande verhoudingen moeten waarborgen, worden in de besloten eenheid van het gezin overgedragen en voorgeleefd.

Concreet: een autoritaire opvoeding, die vijandig staat tegenover lustbeleving en die karakters vormt die zich schikken naar degenen die boven hun staan.

Pedofilie is bedreigend.

Binnen deze constellatie past uitstekend het idee van sex-gereserveerd-voor-het-huwelijk. Sex is er niet voor iedereen (devaluatie), maar alleen voor hen die zich netjes volgens alle regels gedragen.

Doe je dat niet, verlang je naar een vorm van seksualiteitsbeleving die niet binnen het huwelijk past, dan ontmoet je afkeuring. Des te meer naarmate je gedrag bedreigender is voor het gezin. En pedofilie is bedreigend. Naar verschillende kanten.

De volwassen partner verstoort de opvoedingsrelatie ouder/kind, soms doordat hij het kind de aandacht en genegenheid geeft, die het van de ouders niet voldoende krijgt. Waarschijnlijk is ook, dat hij de seksualiteit niet negatief zal benaderen.

Het kind, dat zich van zijn seksuele behoeften bewust is en in de gelegenheid eraan te voldoen, wijkt behoorlijk af van het patroon waarin de doorsnee-ouders hem willen opvoeden. Het kan zijn hele persoonlijkheidsontwikkeling in een onafhankelijker richting sturen.

En zoals met alle zaken, die zelfstandig denken en een eigen opstelling bevorderen, komen maatschappelijke krachten in het geweer om te trachten het evenwicht te herstellen in het voordeel van de gemiddelde opvattingen. Argumenten worden opgediept, die zo zwart/wit mogelijk de ideale positie van het gezin schetsen en de punten waar dat in gevaar zou kunnen zijn. Gevaar voor verkrachting, moord, bederven van de kinderlijke onschuld, psychische repercussie, homofilie, enz., enz.

De bedoeling van bovenstaand verhaal is dergelijke "statements" een beetje minder zwart/wit te maken en erop te wijzen dat van ieder argument x% opgefokte overdrijving moet worden afgetrokken. Pas dan kan de discussie over kinderseksualiteit en sex met kinderen werkelijk gevoerd worden.

Wicky van Rijssel

\*Dit rapport is te bestellen door f 8,75 over te maken op gironummer 1367444, t.n.v. het NISSO, Wilhelminalaan 5, Zeist.

Overname zonder bronvermelding niet toegestaan.

april 1975



Literatuurlijst pedofilie.

Aanwezig NVSH-bibliotheek.

BOEKEN

- Advies inzake homoseksuele relaties met minder-jarigen, in het bijzonder met betrekking tot artikel 248 bis W.v.St., uitgebracht door de Gezondheidsraad.  
Bijlage bij Wetsontwerp 10347 zitting 1969-1970, Den Haag. 1970.
- Brongersma, E. Sex en straf.  
Den Haag, NVSH, 1970.
- Brongersma, E. Das verfemte Geschlecht; Dokumentation über Knabenliebe.  
München, Lichtenberg, 1970.
- Brunoz, O. Pedofilie.  
Amsterdam, C.O.C., z.j., 71 blz.
- Geisler, E. Das sexuell misbrauchte Kind; Beitrag zur sexuellen Entwicklung, ihrer Gefährdung und zu forensischen Fragen.  
Göttingen, Verlag für medizinische Psychologie, 1959.  
116 blz., bibliogr.  
Beiheft zur Praxis der Kinderpsychologie und Kinderpsychiatrie, 3.
- Gewoon bijzonder; beschouwingen over enige vormen van seksueel gedrag.  
Amsterdam, Humanitas, 1970.  
W. Sengers; pedofilie.
- Karpman, B. The sexual offender and his offenses; etiology, pathology, psychodynamics and treatment.  
New York, Julian Press, 1963.
- Kinderlokker, De. Den Haag, PSVG, 1970, 16 blz.  
G.S. pamflet nr. 4.
- Kinderverleider, De. samengesteld door W. Rietman.  
Apeldoorn, Semper Agendo, z.j.
- Kraft-Ebing, R. von. Psychopathia-Sexualis.  
New York, Paperback Library, 1965. 617 blz.
- Kwaast, S.v.d. Sexuele criminaliteit.  
Leiden, Stafleu, 1960.
- Mohr, J.W., R.E. Turner and M.B. Jerry. Pedophilia and exhibitionism.  
Toronto, University of Toronto, 1964.

- Paedophilie, Die und ihre strafrechtliche Problematik, Vorträge gehalten auf dem 8. Kongress der Deutschen Gesellschaft für Sexualforschung. Mai 1964 in Karlsruhe; hrsg von F.G. von Stockert. Stuttgart, Enke, 1965. 109 blz., 2 din. Beiträge zur Sexualforschung, 34.
- Parker, T. The twisting lane. London, 1969.
- Pathology, The. and treatment of sexual deviation; a methodological approach; ed. by I. Rosen. London, Oxford, 1964. 510 blz., bibliogr.
- Pauly, J. Eros auf falschem Wege. Hamburg, Lassen, 1961. 255 blz.
- Pauly, J. Die Problematik der Perversionen. Hamburg, Lassen, 1961, 428 blz.
- Plant, P. Der Sexualverbrecher und seine Persönlichkeit. Stuttgart, Enke, 1960. 359 blz., bibliogr.
- Schmidt, G., und V. Sigusch. Zur Frage des Vorurteiles gegenüber sexuell devianten Gruppen. Stuttgart, Enke, 1967. 52 blz. Beiträge zur Sexualforschung, 40.
- Sex met kinderen; door F. Bernard, E. Brongersma, I. Haagsma en W.J. Sengers; eindred. P. van Eeten. Den Haag, NVSH, 1972. 143 blz., lit. opg.
- Servatius, V. Costa Brava; roman. Rotterdam, Enclave, 1960. 134 blz.
- Servatius, V. Ephebophilie en wetenschap; stand van zaken. Rotterdam, Enclave, 1960. 19 blz.
- Servatius, V. Over pedofilie; een centrum voor pedofielen; zin der pedofilie. Rotterdam, Enclave, 1962. 14 blz.
- Servatius, V. Vervolgde minderheid; liefde tussen man en jongen; roman. Rotterdam, Enclave, 1960. 201 blz.
- Sex offenders, an analysis of types. New York, Harper & Row, 1965. 923 blz.
- Storr, A. Sexual deviation. Harmondsworth, Penguin, 1964. 139 blz.

- Westwood, G. A minority; a report on the life of the male homosexual in Great Britain. London, Longmans & Green, 1960. 216 blz.
- Wyss, R. Unzucht mit Kindern; Untersuchungen zur Frage der sogenannten Pädophilie. Berlin, Springer, 1967.
- In: Zeegers, M. Ontucht in Nederland. Den Haag, NVSH, 1968. 90 blz.
- In: Zeegers, M. Seksuele delinquenten; forensisch-psychiatrisch. Amsterdam, Scheltema & Holkema, 1966. 371 blz.
- Zur Therapie sexueller Perversionen; Heilung einer homosexuell-pädophiler Triebabweichung durch einseitigen stereotaktischen Eingriff in Tuben cinereum; von H. Orthner, E. Dahm u.a. Stuttgart, Enke, 1969. 85 blz.  
Beiträge zur Sexualforschung, 46.

Tijdschriftartikelen aanwezig NVSH-bibliotheek.

- Kurland, M.L. Pedophilia Erotica. ca. 1960. blz. 394-403. D. 135.
- Meurs, A.F.W. Het kind als slachtoffer in het zedendelict. Gezondheidszorg, 55 (mrt. 1963) nr. 3 blz. 19-20. D. 24.
- Santer-Weststrate, M.C., P. Dijkstra en J.F. van Ravenzwaay. Een man met pedofiele neigingen. Ned. tijdschrift voor criminologie, 6 (dec. 1964) nr. 6 blz. 190-208. D. 100.
- Freund, K. Diagnosing heterosexual pedophilia by means of a test for sexual interest. Behavior research and therapy, 3 (1965) blz. 229-234. F. 965.
- Pedofilie. Dialog, (sept. 1965) nr. 4 blz. 135-138.
- Barylla, F.v. Zur Klinischen und forensischen Psychiatrie der Pädophilie. Psychiatrie, Neurologie und Medizinische Psychologie, (juni 1965) blz. 217-221.
- Freund, K. Erotic preference in pedophilia. Behavior research and therapy, 5 (1967) blz. 339-348. F. 964.
- Swanson, D.W. Adult sexual abuse of children; the man and circumstances. Diseases of the nervous system, 29 (okt. 1968) nr. 10 blz. 677-683. F. 127.

- Barlow, D.H., H. Leitenberg and W.S. Agras. Experimental control of sexual deviation through manipulation of the noxious scene in covert sensitization. *Journal of abnormal psychology*, 74 (1969) nr. 5 blz. 596-601. P. 966.
- Eeten, P. van. Pedofilie; poging tot een nieuwe visie. *Sextant*, 50 (okt. 1970) nr. 10 blz. 14-15.
- Brongersma, E. Juridische gevolgen van uitzonderlijk seksueel gedrag. *Sextant*, 50 (okt. 1970) nr. 10 blz. 12-13, 51.
- Fisher, G., and L.M. Howell. Psychological needs of homosexual pedophiliacs. *Diseases of the nervous system*, 31 (sept. 1971) nr. 9 blz. 623-625. P. 718.
- Bayer, L.H.A., en J.H. Swarte. Voor de vuist weg. *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid*, 26 (juli/aug. 1971) nr. 7/8 blz. 325-334.
- Sengers, W.J. Oordeel en vooroordeel; kanttekeningen bij enkele vragen over de kinderlokker. *Ouders van nu*, (mei 1971) nr. 8 blz. 68-71.
- Katzman, M. Early sexual trauma. *Sexual behavior*, 2 (febr. 1972) nr. 2 blz. 13-17.
- Pollmann, T. Sex met kinderen; een merkwaardig boek. *Sekstant*, (dec. 1972) nr. 10 blz. 28-29.
- Haagsma, I. Sex met kinderen; géén handboek voor pedofilie. *Sekstant*, (dec. 1972) nr. 10 blz. 30-31.
- Bernard, F. Pädophilie, eine Krankheit?; Folgen für die Entwicklung der Kindlichen Psyche. *Sexualmedizin*, 1 (dec. 1972) nr. 9 blz. 438-440.
- Lievensse, J. Sex met kinderen. *Gezond gezin*, 12 (febr. 1973) nr. 2 blz. 39-44.

BOEKEN

- Banis, V.J. Men and their boys; the homosexual relationship between adult and adolescent. Los Angeles, 1966.
- In: Comprehensive textbook of psychiatry; ed. by A.M. Freedman and H.I. Kaplan. Baltimore, Williams & Wilkins, 1967.
- Dodson, V. Pederasty, sex between men and boys. North Hollywood, 1968.
- Drew, D. and J. Drake. Boys for sale; a study of the prostitution of young boys for sexual purposes. New York, 1969.
- Eglinton, J.Z. Greek love. New York, Layton, 1964.
- Fitch, J.H. A descriptive follow-up study of a group of men convicted of sexual offenses against children. London, 1961.
- Gerassi, J. The boys of boise. New York, 1968.
- Gigeroff, A.K. Sexual deviation in the criminal law; homosexual exhibitionistic and pedophilic offenses in Canada. Toronto, 1968.
- Harmon, D. Boy-lovers. New York, 1969.
- Holland, G. Boys in love with other boys. New York, 1967.
- Montherlant, H. de. Les garçons. Paris, 1969.
- Ollendorf, R.H.V. The juvenile homosexual experience and its effects on adult sexuality. New York, 1966.
- Raymond, J. Women boy lovers. Los Angeles, 1969.
- Reinhardt, H. Die Bestrafung der Unzucht mit Kindern unter besonderer Berücksichtigung des Verhaltens und der Persönlichkeit des Opfers. Bern, Haupt, 1967. 96 blz. Berner Kriminologische Untersuchungen, 4.

- Theede, P.                   Unzucht mit Abhängigen; eine strafrechtliche und kriminologische Untersuchung. Lübeck, Schmidt-Römhild, 1967. 166 blz. Kriminalwissenschaftliche Abhandlungen, 1.
- Tolsma, F.J.                De betekenis van de verleiding in homofiele ontwikkelingen. Verlagen van het psychiatrisch juridisch gezelschap. Amsterdam, 1957.
- Winterberg, H.G.           Die gleichgeschlechtliche Prostitution in den männlichen Jugend und Gesellschaft. Frankfurt am Main, 1962.
- TIJDSCHRIFTEN
- Becker, W.                  Verbrechen an Kindern; Pathologie unserer Zeit. Concepts, 4 (1968) nr. 9 blz. 1-8.
- Buch, R.P. de.              Exhibitionisme et pedophilie. Brux. Med. 49 (1969) nr. 11 blz. 739-750.
- Budniok, M., J.C. Garet and P.H. Muller.       Trois observations d'attentate pédérastique. Lille méd., 14 (1969) nr. 5 blz. 600-602.
- Cabanis, D., und E. Phillip.       Der pädophil homosexuelle Inzest for Gericht. Deutsches Zeitschrift Ges. Gerichtl., med. 66 (1969) nr. 2 blz. 46-74.
- Cohen, M., T. Seghorn and W. Calmas.       Sociometric study of the sex offender. Journal of abnormal psychology, 74 (1969) nr. 2 blz. 249-255.
- Dingman, H.F., L. Frisbie and F.J. Vanasek.   Erosion of morale in resocialization of pedophiles. Psych. Reports, 23 (1968) nr. 3 (I) blz. 792-794.
- Frenkel, F.E.               Bescherming van het kind tegen de seksueel afwijkende mens. Vrije Vaart, 17 (1962) nr. 2 blz. 145-147.
- Frisbie, L.V., F.J. Vanasek and H.F. Dingman.   The self and the ideal self; methodological study of pedophiles. Psych. Reports, 20 (1967) nr. 3 (I) blz. 699-706.
- Gigeroff, A.K., J.W. Mohr and R.E. Turner.   Sex offenders of probation; heterosexual pedophiles. Federal probation, 32 (1968) nr. 4 blz. 17-21.
- Haaguma, I.                Pedofiele gevoelens voor meisjes van 8-13 jaar. Nieuwe Linie, 6 juni 1970.
- Hunger, H.                 Die Persönlichkeit des Sexualstraftäters; Unzüchtige Handlungen mit kindlichen und jugendlichen Mädchen nach der Ergebnisse des letzten Kinsey-Reports. Kriminalistik, 22 (1968) nr. 4 blz. 176-178.

- Karpman, B. A case of paedophilia.  
Psychoanalytic Review, 37 (juli 1950) nr. 3.
- Kinderlokkers. Humanitas, 1965. nr. 4 blz. 70-74.
- Krátký, A. Sexueller Missbrauch ein bis fünf Monate  
alter Sänglinge durch einen Pädophilen.  
Dtsch. Zeitschrift Ges. Gerichtl. med.,  
60 (1967) nr. 4 blz. 163-167.
- Mohr, J.W. and R.E. Turner. Sexual deviations.  
Appl. ther., 9 (1967) nr. 1 blz. 78-81.
- Mohr, J.W., R.E. Turner  
and R.O. Ball. Exhibitionism and pedophilia.  
J. Soc. ther., 8 (1962) blz. 172.
- Resnik, H.L.P. and  
J.J. Peters. Outpatient group therapy with convicted  
pedophiles.  
Int. J. group psychother., 17 (1967) nr. 2  
blz. 151-158.
- Revitch, E., and  
R.E. Weiss. The pedophilic offender.  
Dis. nerv. syst., 23 (1962) blz. 73-78.
- Scheider, J.H. Der pädophile Straftäter und sein Opfer.  
Monatschrift für Kriminologie und  
Strafrechtsreform, (april 1965) blz. 91-94.
- Schraven, E.J. Dieren en wangedrag.  
Maandblad v. berechtiging en reclassering,  
april 1964, blz. 85-90.
- Servatius, V. Victimogene en criminogene factoren, homo-  
filie en verleiding.  
Vriendschap (COG), 19 (1964) nr. 3 blz. 65-66.
- Toobert, S., and  
E.S. Jones. Some factors related to pedophilia.  
Int. journal of psychiat. (1959) nr. 4  
blz. 272-280.
- Zerstörte Störung. Operative Heilung pädophiler Homosexualität.  
Euromed. (München) 9 (1969) nr. 11  
blz. 730-733.

februari 1974